

รายงานเรื่องเต็ม ผลการทดลองสิ้นสุด ปีงบประมาณ 2556

ชุดโครงการวิจัย วิจัยและพัฒนาถั่วเหลือง

โครงการวิจัย วิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการนำไปใช้ประโยชน์ของถั่วเหลือง

กิจกรรม เทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตถั่วเหลือง

กิจกรรมย่อย เทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตถั่วเหลือง

ชื่อการทดลอง (ภาษาไทย) การศึกษาการตอบสนองต่อปุ๋ยเคมีของถั่วเหลืองสายพันธุ์ดีเด่น

ชื่อการทดลอง (ภาษาอังกฤษ) Response to Chemical Fertilizer of Promising Soybean Lines.

คณะผู้ดำเนินงาน

นางนภาพร คำนวนทิพย์^{1/} นายวิระศักดิ์ เทพจันทร์^{1/} อ้อยทิน ผลพานิช^{1/}
นางสาวศิริภรณ์ จรินทร์^{1/}

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตอบสนองต่อปุ๋ยเคมีของถั่วเหลืองสายพันธุ์ดีเด่น ดำเนินการทดลองที่ศูนย์วิจัยพืชไร่เชียงใหม่ระหว่างเดือนตุลาคม 2554 ถึงเดือนกันยายน 2556 โดยวางแผนการทดลองแบบ Split Plot in RCB จำนวน 4 ซ้ำ ปัจจัยที่ 1 คือ ถั่วเหลือง 3 พันธุ์/สายพันธุ์ คือ พันธุ์เชียงใหม่ 60 สายพันธุ์ MJ9520-21 และสายพันธุ์ CM9513-3 ปัจจัยที่ 2 คือ การใส่ปุ๋ยเคมี 4 อัตรา คือ 1) ไม่ใส่ปุ๋ยเคมี 2) ใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 3-6-3 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O 3) ใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 4.5-9-4.5 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O และ 4) ใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 6-12-6 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O ผลการทดลองพบว่า ในฤดูแล้ง ปี 2555 มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุ์ถั่วเหลืองและอัตราปุ๋ย ถั่วเหลืองทั้ง 3 พันธุ์/สายพันธุ์ มีการตอบสนองต่ออัตราปุ๋ยไม่ไปในทิศทางเดียวกัน โดยถั่วเหลืองสายพันธุ์ MJ9520-21 มีการตอบสนองการใส่ปุ๋ยเคมี โดยให้ผลผลิตสูงสุดเท่ากับ 265 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 6-12-6 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O และมีความแตกต่างทางสถิติกับถั่วเหลืองพันธุ์เชียงใหม่ 60 ที่มีการใส่ปุ๋ยเคมีอัตราเดียวกัน แต่ไม่มีความแตกต่างสถิติกับถั่วเหลืองพันธุ์เชียงใหม่ 60 และสายพันธุ์ CM9513-3 ที่มีการใส่ปุ๋ยอีก 3 อัตรา

ส่วนในฤดูแล้งปี 2556 พบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุ์ถั่วเหลืองและอัตราปุ๋ย ถั่วเหลืองทั้ง 3 พันธุ์/สายพันธุ์ มีการตอบสนองต่ออัตราปุ๋ยไปในทิศทางเดียวกันโดยถั่วเหลืองพันธุ์เชียงใหม่ 60 มีการตอบสนองการใส่ปุ๋ยเคมีให้ผลผลิตสูงสุดเท่ากับ 269 และ 267 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 4.5-9-4.5 และ 6-12-6 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O ตามลำดับ เช่นเดียวกับสายพันธุ์ MJ9520-21 และสายพันธุ์ CM9513-3 ที่ตอบสนองต่อการใส่

ปุ๋ยเคมีที่อัตรา 6-12-6 และ 4.5-9-4.5 กิโลกรัมของ $N-P_2O_5-K_2O$ โดยให้ผลผลิตเฉลี่ยเท่ากับ 234 222 226 และ 212 กิโลกรัมต่อไร่ตามลำดับ

ในฤดูฝน ปี 2555 พบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุ์ถั่วเหลืองและอัตราปุ๋ย โดยถั่วเหลืองพันธุ์เชียงใหม่ 60 มีการตอบสนองการใส่ปุ๋ยเคมีให้ผลผลิตสูงสุดเท่ากับ 224 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 3-6-3 กิโลกรัมของ $N-P_2O_5-K_2O$ เช่นเดียวกับสายพันธุ์ MJ9520-21 และสายพันธุ์ CM9513-3 ที่ตอบสนองต่อการใส่ปุ๋ยเคมีที่อัตรา 4.5-9-4.5 กิโลกรัมของ $N-P_2O_5-K_2O$ โดยให้ผลผลิตเฉลี่ยเท่ากับ 203 กิโลกรัมต่อไร่

ในฤดูฝน ปี 2556 พบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุ์ถั่วเหลืองและอัตราปุ๋ย โดยถั่วเหลืองพันธุ์เชียงใหม่ 60 มีการตอบสนองการใส่ปุ๋ยเคมีให้ผลผลิตสูงสุดเท่ากับ 236 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 3-6-3 กิโลกรัมของ $N-P_2O_5-K_2O$ เช่นเดียวกับสายพันธุ์ MJ9520-21 และสายพันธุ์ CM9513-3 ที่ตอบสนองต่อการใส่ปุ๋ยเคมีที่อัตรา 4.5-9-4.5 กิโลกรัมของ $N-P_2O_5-K_2O$ โดยให้ผลผลิตเฉลี่ยเท่ากับ 216 และ 207 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ

^{1/} ศูนย์วิจัยพืชไร่เชียงใหม่ ต.หนองหาร อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ โทร. 053-498536-7

คำนำ

การปลูกถั่วเหลืองของประเทศไทยในปัจจุบัน พันธุ์ที่นิยมปลูกส่วนใหญ่ คือ เชียงใหม่ 60 พื้นที่มากกว่า 70 เปอร์เซ็นต์ จะอยู่ในสภาพนาหลังข้าว แต่ละพื้นที่มีการใช้สูตรปุ๋ยและอัตราปุ๋ยแตกต่างกันออกไปตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ปลูก แต่จากคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรแนะนำในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ควรใส่ปุ๋ยสูตร 12-24-12 อัตรา 20-25 กิโลกรัมต่อไร่ โรยข้างแถวแล้วพรวนดินกลบ ขณะที่ถั่วเหลืองมีอายุ 10-15 วันหลังงอก ในกรณีดินเป็นกรดแนะนำให้ใส่กากตะกอนหม้อกรองจากโรงงานน้ำตาลแล้วไถกลบ ใส่อัตรา 30-35 ปิบต่อไร่ จะช่วยเพิ่มผลผลิตได้ร้อยละ 20-60 กิโลกรัมต่อไร่ (กรมวิชาการเกษตร, 2542) หรือการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินก่อนปลูกประกอบการพิจารณาการใช้ปุ๋ยเคมีจะช่วยประหยัดเงินลงทุนการใช้ปุ๋ยได้มาก เป็นแนวทางการใช้ปุ๋ยที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ (สุวพันธ์, 2547) ซึ่งในทางปฏิบัติค่อนข้างทำได้ยากและสามารถนำไปใช้ได้ในพื้นที่ อีกทั้งการตอบสนองต่อปุ๋ยของถั่วเหลืองในแต่ละพันธุ์มีความแตกต่างกัน จากการศึกษาของวัลลีย์และคณะ (2549) ได้ทำการศึกษาการจัดการธาตุอาหารพืชเพื่อเพิ่มโปรตีนในเมล็ดถั่วเหลือง ในถั่วเหลือง 4 พันธุ์ พบว่า การใส่ปุ๋ยทุกกรรมวิธีเพิ่มผลผลิตถั่วเหลืองได้ชัดเจน คือ ไม่ใส่ปุ๋ยเคมี ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 12-24-12 อัตรา 25 กิโลกรัมต่อไร่ สูตร 0-9-6 อัตรา 100 กิโลกรัมต่อไร่ เมล็ดคลุกด้วยเชื้อไรโซเบียม และสูตร 0-9-6 อัตรา 100 กิโลกรัมต่อไร่ เมล็ดคลุกด้วยเชื้อไรโซเบียมร่วมกับการปรับปรุงดินด้วยปูนโดโลไมท์ อัตรา 100 กิโลกรัมต่อไร่ ถั่วเหลืองจะตอบสนองต่อการใส่ปุ๋ยเคมีเมื่อดินมีฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ได้ (Bray II -P) ต่ำกว่า 12 ppm และมีโพแทสเซียมที่แลกเปลี่ยนได้ (exchangeable K) ต่ำกว่า 80 ppm (น้อย และนพชัย, 2535) การใช้ปุ๋ยเคมีสูตร

12-24-12 หรือ 0-9-6 ร่วมกับเชื้อไรโซเบียมจึงเพิ่มผลผลิตถั่วเหลืองได้ชัดเจน สุทัตและคณะ (2552) ได้ทำการศึกษาพบว่า ถั่วเหลืองสายพันธุ์ MJ9518-2 ให้ผลผลิตต่อไร่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อใส่ปุ๋ยอัตรา 3-12-6 กิโลกรัมของ $N-P_2O_5-K_2O$ ต่อไร่ โดยให้ผลผลิตเฉลี่ย 527 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งมีแนวโน้มให้ผลผลิตสูง เมื่อเพิ่มอัตราปุ๋ยฟอสฟอรัส จะเห็นได้ว่าถั่วเหลืองในแต่ละพันธุ์มีการตอบสนองต่อปุ๋ยเคมีที่แตกต่างกันออกไป เพราะฉะนั้นจึงต้องมีการศึกษาการตอบสนองของปุ๋ยในถั่วเหลืองสายพันธุ์ดีเด่น MJ9520-21 และพันธุ์ CM9513-3 ซึ่งจะเข้ารับการรับรองพันธุ์ในปี 2556-2557 ควบคู่ไปกับการแนะนำพันธุ์แก่เกษตรกร เพื่อให้มีการใช้ปุ๋ยอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ คุ่มค่าต่อการลงทุน

วิธีการดำเนินการและอุปกรณ์

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง

1. เมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองสายพันธุ์ MJ9520-21 CM9513-3 และพันธุ์เชียงใหม่ 60
2. ปุ๋ยเคมีสูตร 12-24-12
3. สารเคมีคุมวัชพืช
4. สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช

แผนการทดลอง

วางแผนการทดลองแบบ Split Plot in RCB จำนวน 4 ซ้ำ ปัจจัยที่ 1 คือ ถั่วเหลือง 3 พันธุ์/สายพันธุ์ คือ พันธุ์เชียงใหม่ 60 สายพันธุ์ MJ9520-21 และสายพันธุ์ CM9513-3 ปัจจัยที่ 2 คือ การใส่ปุ๋ยเคมี 4 อัตรา คือ 1) ไม่ใส่ปุ๋ยเคมี 2) ใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 3-6-3 กิโลกรัมของ $N-P_2O_5-K_2O$ 3) ใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 4.5-9-4.5 กิโลกรัมของ $N-P_2O_5-K_2O$ และ 4) ใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 6-12-6 กิโลกรัมของ $N-P_2O_5-K_2O$

วิธีดำเนินการทดลอง

เตรียมแปลงปลูกขนาดแปลงย่อย 3x5 เมตร ปลูกถั่วเหลืองทั้ง 3 พันธุ์/สายพันธุ์ในฤดูแล้งและฤดูฝน โดยใช้ระยะปลูก 50x20 เซนติเมตร หลุมละ 3 ต้น ตามกรรมวิธีที่กำหนดในแผนการวิจัย พันสารเคมีคุมวัชพืชก่อนงอก เมื่อถั่วเหลืองมีอายุ 21 วันหลังงอกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 12-24-12 ตามอัตราที่กำหนดในแผนการวิจัย โดยโรยข้างแถวและพรวนดินกลบพูนโคนต้น พันสารเคมีกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชตามคำแนะนำของกรมวิชาการ เกษตร กำจัดวัชพืชตามความจำเป็น

การบันทึกข้อมูล

- วิเคราะห์สมบัติทางเคมีและกายภาพของดินก่อนปลูก
- วันปลูก วันงอก วันออกดอก

- ผลผลิตและองค์ประกอบผลผลิต
- ข้อมูลการเจริญเติบโตทุก 10 วัน จำนวน 7 ครั้ง
- ข้อมูลอุตุนิยมวิทยา
- ข้อมูลอื่น ๆ เช่น การเข้าทำลายของโรคและแมลง
- วิเคราะห์ผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์

ระยะเวลา (เริ่มต้น – สิ้นสุด) และ สถานที่ดำเนินการ

ดำเนินการทดลองที่ศูนย์วิจัยพืชไร่เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2554 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2556

ผลการทดลองและวิจารณ์

ผลการทดลองในฤดูแล้ง

ฤดูแล้งปี 2555 ปลุกถั่วเหลืองทำการปลุกถั่วเหลืองในแปลงทดลองฤดูแล้งเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2554 ในสภาพดินร่วนปนทรายชุดดินชั้นทราย ค่าปฏิกริยาดินเท่ากับ 7.3 อินทรีย์วัตถุ 0.7 เปอร์เซ็นต์ ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ 135 ส่วนในล้านส่วน และโพแทสเซียมที่แลกเปลี่ยนได้ 32 ส่วนในล้านส่วน ถั่วเหลืองฝักสดออก 50% เมื่อ 6 ธันวาคม 2555 ทำการเก็บข้อมูลองค์ประกอบผลผลิตและผลผลิตถั่วเหลืองสายพันธุ์ MJ9513-3 วันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2555 พันธุ์เชียงใหม่ 60 วันที่ 2 มีนาคม 2555 และสายพันธุ์ MJ9520-21 วันที่ 14 มีนาคม 2555 ผลการทดลองพบว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุ์ถั่วเหลืองและอัตราปุ๋ย ถั่วเหลืองทั้ง 3 พันธุ์/สายพันธุ์ มีการตอบสนองต่ออัตราปุ๋ยไม่ไปในทิศทางเดียวกัน โดยถั่วเหลืองสายพันธุ์ MJ9520-21 มีการตอบสนองการใส่ปุ๋ยเคมี โดยให้ผลผลิตสูงสุดเท่ากับ 265 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 6-12-6 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O และมีความแตกต่างทางสถิติกับถั่วเหลืองพันธุ์เชียงใหม่ 60 ที่มีการใส่ปุ๋ยเคมีอัตราเดียวกัน แต่ไม่มีความแตกต่างสถิติกับถั่วเหลืองพันธุ์เชียงใหม่ 60 และสายพันธุ์ CM9513-3 ที่มีการใส่ปุ๋ยอีก 3 อัตรา และน้ำหนักรวม 100 เมล็ด ไม่มีปฏิกริยาสัมพันธ์ระหว่างพันธุ์ถั่วเหลืองและอัตราปุ๋ย ถั่วเหลืองทั้ง 3 พันธุ์/สายพันธุ์ มีการตอบสนองต่ออัตราปุ๋ยไปในทิศทางเดียวกัน โดยถั่วเหลืองสายพันธุ์ CM9513-3 มีการตอบสนองต่อการใส่ปุ๋ยเคมีให้น้ำหนัก 100 เมล็ดเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 18.1 กรัม เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 3-6-3 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O เช่นเดียวกับสายพันธุ์ MJ9520-21 ที่ตอบสนองต่อการใส่ปุ๋ยเคมีที่อัตรา 6-12-6 และ 4.5-9-4.5 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O โดยให้น้ำหนัก 100 เมล็ดเฉลี่ยเท่ากับ 16.5 และ 16.2 กรัมตามลำดับ และพันธุ์เชียงใหม่ 60 ตอบสนองต่อการใส่ปุ๋ยเคมีที่อัตรา 4.5-9-4.5 , 3-9-6 และ 6-12-6 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O โดยให้น้ำหนัก 100 เมล็ดเฉลี่ยเท่ากับ 16.4 15.8 และ 15.8 กรัมตามลำดับ (ตารางที่ 1) จำนวนฝักต่อต้น พบว่ามีปฏิกริยาสัมพันธ์ระหว่างพันธุ์ถั่วเหลืองและอัตราปุ๋ย ถั่วเหลืองทั้ง 3 พันธุ์/สายพันธุ์ มีการตอบสนองต่ออัตราปุ๋ยไม่ไปในทิศทางเดียวกันโดยถั่วเหลืองสายพันธุ์ CM9513-3 มีการตอบสนองการใส่ปุ๋ยเคมีให้จำนวนฝักต่อต้นสูงสุดเท่ากับ 30.2 ฝัก เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 6-12-6 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O ซึ่งไม่แตกต่างทางสถิติกับการไม่ใส่ปุ๋ยเคมี โดยให้จำนวนฝักต่อต้นเท่ากับ 29.4 ฝัก และไม่แตกต่างกับสายพันธุ์ MJ9520-21 ที่ให้จำนวนฝักต่อต้นเท่ากับ 28 ฝัก เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 3-6-3 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O (ตารางที่ 3) และพบว่าความสูงของถั่วเหลืองทั้ง 3 พันธุ์/สายพันธุ์ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุ์ถั่วเหลืองและอัตรา

ปุ๋ย ถั่วเหลืองทั้ง 3 พันธุ์/สายพันธุ์ มีการตอบสนองต่ออัตราปุ๋ยไม่ไปในทิศทางเดียวกัน โดยถั่วเหลืองสายพันธุ์ CM9513-3 มีการตอบสนองการใส่ปุ๋ยเคมี โดยให้ความสูงต้นสูงสุดเท่ากับ 48.2 เซนติเมตร เมื่อมีการใส่ปุ๋ยอัตรา 6-12-6 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O ซึ่งไม่มีความแตกต่างทางสถิติกับพันธุ์เชียงใหม่ 60 ให้ความสูงต้นสูงสุดเท่ากับ 47.8 เซนติเมตร และสายพันธุ์ MJ9520-21 มีความสูงต้นสูงสุดเท่ากับ 46.9 เซนติเมตร เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 3-6-3 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O และไม่ใส่ปุ๋ยเคมี ตามลำดับ (ตารางที่ 3) จำนวนข้อต่อต้น พบว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุ์ถั่วเหลืองและอัตราปุ๋ย ถั่วเหลืองทั้ง 3 พันธุ์/สายพันธุ์ มีการตอบสนองต่ออัตราปุ๋ยไม่ไปในทิศทางเดียวกัน โดยถั่วเหลืองสายพันธุ์ CM9513-3 มีการตอบสนองการใส่ปุ๋ยเคมี โดยให้จำนวนข้อต่อต้นสูงสุดเท่ากับ 10.3 ข้อ เมื่อมีการใส่ปุ๋ยอัตรา 6-12-6 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O ซึ่งมีความสอดคล้องกับความสูง แต่ไม่มีความแตกต่างทางสถิติกับการไม่ใส่ปุ๋ยเคมี ซึ่งให้จำนวนข้อต่อต้นเท่ากับ 10.1 ข้อ และไม่แตกต่างกับพันธุ์เชียงใหม่ 60 ที่มีจำนวนข้อต่อต้นเท่ากับ 10.1 ข้อ เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 3-6-3 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O และสายพันธุ์ MJ9520-21 ให้จำนวนข้อต่อต้นเท่ากับ 9.9 ข้อ เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 4.5-9-4.5 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O (ตารางที่ 5) จำนวนกิ่งต่อต้น พบว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุ์ถั่วเหลืองและอัตราปุ๋ย ถั่วเหลืองทั้ง 3 พันธุ์/สายพันธุ์ มีการตอบสนองต่ออัตราปุ๋ยไม่ไปในทิศทางเดียวกัน โดยถั่วเหลืองสายพันธุ์ MJ9520-21 มีการตอบสนองการใส่ปุ๋ยเคมี โดยให้จำนวนกิ่งต่อต้นสูงสุดเท่ากับ 1.2 1.1 1.1 และ 1.0 กิ่ง เมื่อมีการใส่ปุ๋ยอัตรา 3-6-3, ไม่ใส่ปุ๋ยเคมี, 6-12-6 และ 4.5-9-4.5 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O ตามลำดับ ซึ่งไม่มีความแตกต่างทางสถิติกับสายพันธุ์ CM9513-3 ให้จำนวนกิ่งต่อต้นสูงสุดเท่ากับ 0.7 กิ่ง เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 4.5-9-4.5 และ 6-12-6 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O เท่ากับพันธุ์เชียงใหม่ 60 ที่มีจำนวนกิ่งต่อต้นสูงสุดเท่ากับ 0.7 กิ่ง เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 6-12-6 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O (ตารางที่ 5)

ฤดูแล้งปี 2556 ทำการปลูกถั่วเหลืองในแปลงทดลองฤดูแล้งเมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2555 และทำการเก็บเกี่ยวถั่วเหลืองสายพันธุ์ CM9513-3 เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2556 เก็บเกี่ยวถั่วเหลืองพันธุ์เชียงใหม่ 60 เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2556 และทำการเก็บเกี่ยวถั่วเหลืองสายพันธุ์ MJ9520-21 เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2556 จากการทดลองพบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุ์ถั่วเหลืองและอัตราปุ๋ย ถั่วเหลืองทั้ง 3 พันธุ์/สายพันธุ์ มีการตอบสนองต่ออัตราปุ๋ยไปในทิศทางเดียวกันโดยถั่วเหลืองพันธุ์เชียงใหม่ 60 มีการตอบสนองการใส่ปุ๋ยเคมีให้ผลผลิตสูงสุดเท่ากับ 269 และ 267 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 4.5-9-4.5 และ 6-12-6 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O ตามลำดับ เช่นเดียวกับสายพันธุ์ MJ9520-21 และสายพันธุ์ CM9513-3 ที่ตอบสนองต่อการใส่ปุ๋ยเคมีที่อัตรา 6-12-6 และ 4.5-9-4.5 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O โดยให้ผลผลิตเฉลี่ยเท่ากับ 234 222 226 และ 212 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ และน้ำหนัก 100 เมล็ด ไม่มีปฏิกิริยาสัมพันธ์ระหว่างพันธุ์ถั่วเหลืองและอัตราปุ๋ย ถั่วเหลืองทั้ง 3 พันธุ์/สายพันธุ์ มีการตอบสนองต่ออัตราปุ๋ยไปในทิศทางเดียวกัน โดยถั่วเหลืองสายพันธุ์ CM9513-3 มีการตอบสนองต่อการใส่ปุ๋ยเคมีให้น้ำหนัก 100 เมล็ดเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 21.5 กรัม เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 3-6-3 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O เช่นเดียวกับสายพันธุ์ MJ9520-21 และพันธุ์เชียงใหม่ 60 ที่ตอบสนองต่อการใส่ปุ๋ยเคมีที่อัตรา 3-6-9 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O โดยให้น้ำหนัก 100 เมล็ดเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 18.9 และ 17.5 กรัมตามลำดับ (ตารางที่ 1) จำนวนฝักต่อต้น ความสูง จำนวนข้อต่อต้น และจำนวนกิ่งต่อต้น พบว่าไม่มีปฏิกิริยาสัมพันธ์ระหว่างพันธุ์ถั่วเหลืองและอัตราปุ๋ย ถั่วเหลืองทั้ง 3 พันธุ์/สายพันธุ์ มีการตอบสนองต่ออัตราปุ๋ยไปในทิศทางเดียวกัน โดยถั่วเหลืองพันธุ์เชียงใหม่ 60 มีการตอบสนองต่อการใส่ปุ๋ยเคมีให้จำนวนฝักต่อต้นเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 35.7 ฝัก และสายพันธุ์

MJ9520-21 ให้จำนวนฝักต่อต้นสูงสุดเท่ากับ 26.6 ฝัก เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 4.5-9-4.5 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O สายพันธุ์ CM9513-3 ให้จำนวนฝักต่อต้นสูงสุดเท่ากับ 26.7 ฝัก เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 3-6-3 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O (ตารางที่ 3) ความสูงสายพันธุ์ MJ9520-21 มีความสูงสูงสุดเท่ากับ 92.5 เซนติเมตร และพันธุ์เชียงใหม่ 60 มีความสูงสูงสุดเท่ากับ 60.7 เซนติเมตร เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 4.5-9-4.5 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O และสายพันธุ์ CM9513-3 มีความสูงสูงสุดเท่ากับ 47.9 เซนติเมตร เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 6-12-6 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O (ตารางที่ 3) จำนวนข้อ สายพันธุ์ MJ9520-21 มีจำนวนข้อสูงสุดเท่ากับ 15 ข้อ สายพันธุ์ CM9513-3 มีจำนวนข้อสูงสุดเท่ากับ 11.7 ข้อ และพันธุ์เชียงใหม่ 60 มีจำนวนข้อสูงสุดเท่ากับ 11 ข้อ เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 4.5-9-4.5 และ 6-12-6 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O (ตารางที่ 5) จำนวนกิ่งต่อต้น สายพันธุ์ CM9513-3 มีจำนวนกิ่งสูงสุดเท่ากับ 2 กิ่ง เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 3-6-3 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O สายพันธุ์ MJ9520-21 มีจำนวนกิ่งสูงสุดเท่ากับ 1.1 กิ่ง เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 4.5-9-4.5 และ 6-12-6 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O และพันธุ์เชียงใหม่ 60 ไม่มีการแตกกิ่ง (ตารางที่ 5)

ผลการทดลองในฤดูฝน

ฤดูฝน ปี 2555 ปลูกถั่วเหลืองในแปลงทดลองฤดูฝนวันที่ 5 กรกฎาคม 2555 และทำการเก็บเกี่ยวถั่วเหลืองสายพันธุ์ CM9513-3 เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2556 เก็บเกี่ยวถั่วเหลืองสายพันธุ์ CM9520-21 เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2556 และทำการเก็บเกี่ยวถั่วเหลืองพันธุ์เชียงใหม่ 60 เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2555 พบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุ์ถั่วเหลืองและอัตราปุ๋ย โดยถั่วเหลืองพันธุ์เชียงใหม่ 60 มีการตอบสนองการใส่ปุ๋ยเคมีให้ผลผลิตสูงสุดเท่ากับ 224 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 3-6-3 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O เช่นเดียวกับสายพันธุ์ MJ9520-21 และสายพันธุ์ CM9513-3 ที่ตอบสนองต่อการใส่ปุ๋ยเคมีที่อัตรา 4.5-9-4.5 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O โดยให้ผลผลิตเฉลี่ยเท่ากับ 203 กิโลกรัมต่อไร่ และน้ำหนัก 100 เมล็ด มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุ์ถั่วเหลืองและอัตราปุ๋ย ถั่วเหลืองทั้ง 3 พันธุ์/สายพันธุ์ มีการตอบสนองต่ออัตราปุ๋ยไม่ไปในทิศทางเดียวกัน โดยถั่วเหลืองสายพันธุ์ CM9513-3 มีการตอบสนองต่อการใส่ปุ๋ยเคมีให้น้ำหนัก 100 เมล็ดเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 15.7 กรัม เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 3-6-3 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O เช่นเดียวกับพันธุ์เชียงใหม่ 60 ที่ตอบสนองต่อการใส่ปุ๋ยเคมีที่อัตรา 4.5-9-4.5 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O โดยให้น้ำหนัก 100 เมล็ดเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 15.2 กรัมซึ่งไม่แตกต่างกันทางสถิติ สายพันธุ์ MJ9520-21 ให้น้ำหนัก 100 เมล็ดเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 14.7 เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 6-12-6 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O (ตารางที่ 2) จำนวนฝักต่อต้น ความสูง จำนวนข้อต่อต้น และจำนวนกิ่งต่อต้น พบว่าไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุ์ถั่วเหลืองและอัตราปุ๋ย ถั่วเหลืองทั้ง 3 พันธุ์/สายพันธุ์ มีการตอบสนองต่ออัตราปุ๋ยไปในทิศทางเดียวกัน โดยถั่วเหลืองสายพันธุ์ CM9513-3 ให้จำนวนฝักต่อต้นสูงสุดเท่ากับ 63.1 ฝัก และพันธุ์เชียงใหม่ 60 ให้จำนวนฝักต่อต้นเท่ากับ 52.2 ฝัก เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 6-12-6 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O และสายพันธุ์ MJ9520-21 ให้จำนวนฝักต่อต้นเท่ากับ 34.7 ฝัก เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 3-6-3 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O (ตารางที่ 4) ความสูงและจำนวนข้อ พบว่าการใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 6-12-6 กิโลกรัมของ N-P₂O₅-K₂O ทำให้สายพันธุ์ MJ9520-21 และพันธุ์เชียงใหม่ 60

ให้ความสูงสูงสุดและจำนวนข้อสูงสุดเท่ากับ 125 และ 85.5 เซนติเมตร 17.9 และ 15.4 ข้อ ตามลำดับ สายพันธุ์ CM9513-3 ให้ความสูงสูงสุดและจำนวนข้อสูงสุดเท่ากับ 78.4 เซนติเมตร และ 13.6 ฟีก ตามลำดับ เมื่อใส่ปุ๋ยเคมี อัตรา 6-12-6 กิโลกรัมของ $N-P_2O_5-K_2O$ (ตารางที่ 4 และ 6) จำนวนกิ่ง สายพันธุ์ CM9513-3 และสายพันธุ์ MJ9520-21 มีจำนวนกิ่งสูงสุดเท่ากับ 2.4 และ 1.4 กิ่ง เมื่อไม่ใส่ปุ๋ยเคมี และพันธุ์เชียงใหม่ 60 มีจำนวนกิ่งสูงสุดเท่ากับ 2 กิ่ง เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 6-12-6 กิโลกรัมของ $N-P_2O_5-K_2O$ (ตารางที่ 6)

ฤดูฝน ปี 2556 ปลุกถั่วเหลืองในแปลงทดลองเมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2556 และทำการเก็บเกี่ยวถั่วเหลืองสายพันธุ์ CM9513-3 เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2556 เก็บเกี่ยวถั่วเหลืองสายพันธุ์ CM9520-21 และถั่วเหลืองพันธุ์เชียงใหม่ 60 เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2556 พบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุ์ถั่วเหลืองและอัตราปุ๋ย โดยถั่วเหลืองพันธุ์เชียงใหม่ 60 มีการตอบสนองการใส่ปุ๋ยเคมีให้ผลผลิตสูงสุดเท่ากับ 236 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 3-6-3 กิโลกรัมของ $N-P_2O_5-K_2O$ เช่นเดียวกับสายพันธุ์ MJ9520-21 และสายพันธุ์ CM9513-3 ที่ตอบสนองต่อการใส่ปุ๋ยเคมีให้อัตรา 4.5-9-4.5 กิโลกรัมของ $N-P_2O_5-K_2O$ โดยให้ผลผลิตเฉลี่ยเท่ากับ 216 และ 207 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ และน้ำหนัก 100 เมล็ด มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุ์ถั่วเหลืองและอัตราปุ๋ย ถั่วเหลืองทั้ง 3 พันธุ์/สายพันธุ์ มีการตอบสนองต่ออัตราปุ๋ยไม่ไปในทิศทางเดียวกัน โดยถั่วเหลืองสายพันธุ์ MJ9520-21 มีการตอบสนองต่อการใส่ปุ๋ยเคมีให้น้ำหนัก 100 เมล็ดเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 17.5 กรัม เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 6-12-6 กิโลกรัมของ $N-P_2O_5-K_2O$ เช่นเดียวกับสายพันธุ์ CM9513-3 ที่ตอบสนองต่อการไม่ใส่ปุ๋ยเคมี โดยให้น้ำหนัก 100 เมล็ดเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 16.3 กรัมซึ่งไม่แตกต่างกันทางสถิติ และพันธุ์เชียงใหม่ 60 ให้น้ำหนัก 100 เมล็ดเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 15.4 เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 3-6-3 กิโลกรัมของ $N-P_2O_5-K_2O$ (ตารางที่ 2) จำนวนฝักต่อต้น ความสูง จำนวนข้อต่อต้น และจำนวนกิ่งต่อต้น พบว่าไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุ์ถั่วเหลืองและอัตราปุ๋ย ถั่วเหลืองทั้ง 3 พันธุ์/สายพันธุ์ มีการตอบสนองต่ออัตราปุ๋ยไปในทิศทางเดียวกัน โดยถั่วเหลืองสายพันธุ์ CM9513-3 ให้จำนวนฝักต่อต้นสูงสุดเท่ากับ 45 ฟีก และพันธุ์เชียงใหม่ 60 ให้จำนวนฝักต่อต้นเท่ากับ 41.4 ฟีก เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 3-6-3 กิโลกรัมของ $N-P_2O_5-K_2O$ และสายพันธุ์ MJ9520-21 ให้จำนวนฝักต่อต้นเท่ากับ 35.1 ฟีก เมื่อไม่ใส่ปุ๋ยเคมี (ตารางที่ 4) ความสูง พบว่าการใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 6-12-6 กิโลกรัมของ $N-P_2O_5-K_2O$ ทำให้สายพันธุ์ MJ9520-21 และสายพันธุ์ CM9513-3 ให้ความสูงสูงสุดเท่ากับ 105 และ 75.8 เซนติเมตร ตามลำดับ พันธุ์เชียงใหม่ 60 ให้ความสูงสูงสุดเท่ากับ 83.4 เซนติเมตร เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 4.5-9-4.5 กิโลกรัมของ $N-P_2O_5-K_2O$ (ตารางที่ 4) จำนวนกิ่ง พบว่าสายพันธุ์ CM9513-3 และสายพันธุ์ MJ9520-21 มีจำนวนกิ่งสูงสุดเท่ากับ 2.6 และ 1.2 กิ่ง ตามลำดับ เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 3-6-3 กิโลกรัมของ $N-P_2O_5-K_2O$ พันธุ์เชียงใหม่ 60 มีจำนวนกิ่งสูงสุดเท่ากับ 1.8 กิ่ง เมื่อไม่ใส่ปุ๋ยเคมี (ตารางที่ 6) จำนวนข้อ สายพันธุ์ MJ9520-21 พันธุ์เชียงใหม่ 60 และสายพันธุ์ CM9513-3 มีจำนวนข้อสูงสุดเท่ากับ 14 13.1 และ 12.7 ข้อ ตามลำดับ เมื่อใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 3-6-3 กิโลกรัมของ $N-P_2O_5-K_2O$

สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ

จากการทดลองพบว่า ถั่วเหลืองสายพันธุ์ดีเด่น สายพันธุ์ MJ9520-21 และ CM9513-3 ตอบสนองต่อปุ๋ยเคมีโดยให้ผลผลิตสูง เมื่อมีการใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 4.5-9-4.5 กิโลกรัมของ $N-P_2O_5-K_2O$ ส่วนองค์ประกอบผลผลิตต่างๆ ของถั่วเหลืองสายพันธุ์ดีเด่น สายพันธุ์ MJ9520-21 และ CM9513-3 ตอบสนองต่อการใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 3-6-3 กิโลกรัมของ $N-P_2O_5-K_2O$ ซึ่งถ้าจะให้ผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์มากที่สุด คือการใส่ปุ๋ยเคมีอัตรา 3-6-3 กิโลกรัมของ $N-P_2O_5-K_2O$ (25 กิโลกรัมต่อไร่ ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร)

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการเกษตร. 2542. การผลิตถั่วเหลืองที่ถูกต้องและเหมาะสม. หน้า 8.
- สุวพันธ์ รัตนะรัต. 2547. การจัดการดิน ปุ๋ย และโรโซเปียมสำหรับถั่วเหลือง. กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 45-46.
- วัลลีย์ อมรพล สมศักดิ์ ศรีสมบุญ สุภาพร รัตนะรัต และสุวพันธ์ รัตนะรัตน์. 2549. การจัดการธาตุอาหารพืชเพื่อเพิ่มโปรตีนในเมล็ดถั่วเหลือง.

ตารางที่ 1 ผลผลิต (กิโลกรัมต่อไร่) และน้ำหนัก 100 เมล็ด ของถั่วเหลือง 3 พันธุ์/สายพันธุ์ ที่อัตราปุ๋ย 4 อัตรา ณ ศูนย์วิจัยพืชไร่เชียงใหม่ ในฤดูแล้ง ปี 2555 และ ปี 2556

พันธุ์	ผลผลิต								เฉลี่ย	น้ำหนัก 100 เมล็ด				เฉลี่ย		
	ไม่ใส่ปุ๋ยเคมี		3-6-3	4.5-9-4.5		6-12-6		เฉลี่ย		ไม่ใส่ปุ๋ยเคมี		3-6-3	4.5-9-4.5		6-12-6	
ปี 2555																
เชียงใหม่ 60	202	def	230	bcd	220	b-e	184	f	209	14.6	15.8	16.4	15.8	15.7	b	
MJ9520-21	195	ef	214	c-f	246	ab	265	a	230	15.5	15.9	16.2	16.5	16.0	b	
CM9513-3	247	ab	220	b-e	242	abc	234	bc	236	16.9	18.1	18.0	17.2	17.6	a	
เฉลี่ย	215		221		236		228			15.7	16.6	16.9	16.5			
CV a (%) = 7.1 CV b (%) = 7.4										CV a (%) = 2.5 CV b (%) = 3.1						
ปี 2556																
เชียงใหม่ 60	227		240		269		267		251	b	17.1	17.5	17.3	16.6	17.1	b
MJ9520-21	197		220		222		234		218	a	17.5	18.9	18.8	17.6	18.2	b
CM9513-3	214		218		212		226		218	a	20.2	21.5	20.8	20.9	20.9	a
เฉลี่ย	213		226		234		242				18.3	19.3	19.0	18.4		
CV a (%) = 8.1 CV b (%) = 5.7										CV a (%) = 2.7 CV b (%) = 3.2						

หมายเหตุ : ตัวเลขในสดมภ์เดียวกันที่มีตัวอักษรเหมือนกัน ไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยใช้ DMRT

ตารางที่ 2 ผลผลิต (กิโลกรัมต่อไร่) และน้ำหนัก 100 เมล็ด ของถั่วเหลือง 3 พันธุ์/สายพันธุ์ ที่อัตราปุ๋ย 4 อัตรา ณ ศูนย์วิจัยพืชไร่เชียงใหม่ ในฤดูฝน ปี 2555 และ ปี 2556

พันธุ์	ผลผลิต				เฉลี่ย	น้ำหนัก 100 เมล็ด				เฉลี่ย					
	ไม่ใส่ปุ๋ยเคมี	3-6-3	4.5-9-4.5	6-12-6		ไม่ใส่ปุ๋ยเคมี	3-6-3	4.5-9-4.5	6-12-6						
ปี 2555															
เชียงใหม่ 60	201	224	209	207	210	a	13.3	bcd	13.5	bcd	15.2	a	14.3	abc	14.1
MJ9520-21	186	198	203	191	195	b	12.5	d	13.0	cd	12.7	d	14.7	ab	13.2
CM9513-3	183	198	203	179	191	b	14.6	ab	15.7	a	14.6	ab	14.5	ab	14.9
เฉลี่ย	190	b	207	a	205	a	192	b	13.5	14.1	14.2	14.5			
CV a (%) = 3.9 CV b (%) = 3.9							CV a (%) = 6.3 CV b (%) = 5.4								
ปี 2556															
เชียงใหม่ 60	193	236	208	206	211		13.8	d	15.4	bc	12.5	e	15.0	bcd	14.2
MJ9520-21	200	201	216	204	205		14.7	bcd	14.3	cd	14.5	cd	17.5	a	15.3
CM9513-3	198	203	207	189	199		16.3	ab	15.8	bc	15.4	bc	15.3	bcd	15.7
เฉลี่ย	197	213.3	210	200			14.9	15.17	14.1	15.93					
CV a (%) = 9.4 CV b (%) = 4.8							CV a (%) = 9.3 CV b (%) = 4.7								

หมายเหตุ : ตัวเลขในสทมภ์เดียวกันที่มีตัวอักษรเหมือนกัน ไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยใช้ DMRT

ตารางที่ 3 จำนวนฝักต่อต้น และความสูงของถั่วเหลือง 3 พันธุ์/สายพันธุ์ ที่อัตราปุ๋ย 4 อัตรา ณ ศูนย์วิจัยพืชไร่เชียงใหม่ ในฤดูแล้ง ปี 2555 และ ปี 2556

พันธุ์	จำนวนฝักต่อต้น								เฉลี่ย	ความสูง								เฉลี่ย		
	ไม่ใส่ปุ๋ยเคมี		3-6-3	4.5-9-4.5		6-12-6		เฉลี่ย		ไม่ใส่ปุ๋ยเคมี		3-6-3	4.5-9-4.5		6-12-6		เฉลี่ย			
ปี 2555																				
เชียงใหม่ 60	14.3	f	25.3	a-c	26.2	a-c	16.0	ef	20.5	41.0	bc	47.8	a	45.0	abc	39.8	c	43.4		
MJ9520-21	24.2	bcd	28.0	abc	20.9	de	22.8	cd	24.0	46.9	ab	44.5	abc	40.1	c	42.3	abc	43.5		
CM9513-3	29.4	ab	17.2	ef	23.9	cd	30.2	a	25.2	45.1	abc	39.3	c	42.3	abc	48.2	a	43.7		
เฉลี่ย	22.6		23.5		23.7		23.0			44.3		43.9		42.5		43.4				
CV a (%) = 10.4 CV b (%) = 13.7									CV a (%) = 6.4 CV b (%) = 8.1											
ปี 2556																				
เชียงใหม่ 60	33.2		33.0		35.7		33.0		33.7	a	55.7		54.4		60.7		53.6		56.1	b
MJ9520-21	24.1		26.4		26.6		24.0		25.3	b	75.8		79.6		92.5		89.3		84.3	a
CM9513-3	24.4		26.7		24.6		26.0		25.5	a	43.0		45.8		47.6		47.9		46.1	c
เฉลี่ย	27.2		28.7		29.0		27.7				58.2		59.9		66.9		63.6			
CV a (%) = 3.9 CV b (%) = 11.8									CV a (%) = 6.5 CV b (%) = 6.7											

หมายเหตุ : ตัวเลขในสคริปต์เดียวกันที่มีตัวอักษรเหมือนกัน ไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยใช้ DMRT

ตารางที่ 4 จำนวนฝักต่อต้น และความสูงของถั่วเหลือง 3 พันธุ์/สายพันธุ์ ที่อัตราปุ๋ย 4 อัตรา ณ ศูนย์วิจัยพืชไร่เชียงใหม่ ในฤดูฝน ปี 2555 และ ปี 2556

พันธุ์	จำนวนฝักต่อต้น				เฉลี่ย	ความสูง				เฉลี่ย						
	ไม่ใส่ปุ๋ยเคมี	3-6-3	4.5-9-4.5	6-12-6		ไม่ใส่ปุ๋ยเคมี	3-6-3	4.5-9-4.5	6-12-6							
ปี 2555																
เชียงใหม่ 60	47.3	46.7	49.3	52.2	48.9	b	85.5	82.0	85.1	82.5	83.8	b				
MJ9520-21	34.3	34.7	32.2	30.9	33.0	c	105.8	115.8	118.5	125.0	116.2	a				
CM9513-3	52.5	59.3	62.6	63.1	59.4	a	73.0	74.4	72.9	78.4	74.7	b				
เฉลี่ย	44.7	46.9	48.0	48.7			88.1	90.7	92.2	95.1						
CV a (%) = 21.9 CV b (%) = 11.2						CV a (%) = 5.6 CV b (%) = 6.2										
ปี 2556																
เชียงใหม่ 60	38.3	41.4	36.3	36.4	38.1	a	75.4	c	78.3	c	83.4	b	78.8	c	79.0	b
MJ9520-21	35.1	27.4	25.2	22.7	27.6	b	100.6	a	98.5	a	98.5	a	105	a	100.6	a
CM9513-3	45.0	36.9	39.2	34.6	38.9	a	61.1	d	77.1	c	73.3	c	75.8	c	71.8	b
เฉลี่ย	39.5	a	35.2	33.6	31.2		79.0		84.6		85.1		86.5			
CV a (%) = 7.1 CV b (%) = 14.1						CV a (%) = 6.4 CV b (%) = 3.1										

หมายเหตุ : ตัวเลขในสมมติเดียวกันที่มีตัวอักษรเหมือนกัน ไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยใช้ DMRT

ตารางที่ 5 จำนวนข้อต่อต้น และจำนวนกิ่งต่อต้นของถั่วเหลือง 3 พันธุ์/สายพันธุ์ ที่อัตราปุ๋ย 4 อัตรา ณ ศูนย์วิจัยพืชไร่เชียงใหม่ ในฤดูแล้ง ปี 2555 และ ปี 2556

พันธุ์	จำนวนข้อต่อต้น				เฉลี่ย	จำนวนกิ่งต่อต้น				เฉลี่ย
	ไม่ใส่ปุ๋ยเคมี	3-6-3	4.5-9-4.5	6-12-6		ไม่ใส่ปุ๋ยเคมี	3-6-3	4.5-9-4.5	6-12-6	
ปี 2555										
เชียงใหม่ 60	8.5 f	10.1 ab	9.9 abc	8.9 def	9.4	0.2 c	0.5 bc	0.5 bc	0.7 a	0.5
MJ9520-21	9.6 bcd	9.8 abc	9.9 abc	9.3 cde	9.7	1.1 a	1.2 a	1.0 a	1.1 a	1.1
CM9513-3	10.1 ab	8.7 ef	8.8 ef	10.3 a	9.5	0.4 bc	0.4 bc	0.7 a	0.7 a	0.6
เฉลี่ย	9.4	9.5	9.5	9.5		0.6	0.7	0.7	0.8	
CV a (%) = 3.8 CV b (%) = 4.3					CV a (%) = 18.8 CV b (%) = 18.9					
ปี 2556										
เชียงใหม่ 60	10.9	10.7	11.0	11.0	10.7 b	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0 c
MJ9520-21	14.4	14.5	15.0	15.0	14.5 a	0.7	0.9	1.1	1.1	1.0 b
CM9513-3	9.6	9.6	9.7	10.0	9.7 b	1.7	2.0	1.8	1.9	1.9 a
เฉลี่ย	11.6	11.6	11.7	11.7		0.8	1.0	1.0	1.0	
CV a (%) = 6.7 CV b (%) = 3.1					CV a (%) = 41.1 CV b (%) = 23.0					

หมายเหตุ : ตัวเลขในสดมภ์เดียวกันที่มีตัวอักษรเหมือนกัน ไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยใช้ DMRT

ตารางที่ 6 จำนวนข้อต่อต้น และจำนวนกิ่งต่อต้นของถั่วเหลือง 3 พันธุ์/สายพันธุ์ ที่อัตราปุ๋ย 4 อัตรา ณ ศูนย์วิจัยพืชไร่เชียงใหม่ ในฤดูฝน ปี 2555 และ ปี 2556

พันธุ์	จำนวนข้อต่อต้น				เฉลี่ย	จำนวนกิ่งต่อต้น				เฉลี่ย		
	ไม่ใส่ปุ๋ยเคมี	3-6-3	4.5-9-4.5	6-12-6		ไม่ใส่ปุ๋ยเคมี	3-6-3	4.5-9-4.5	6-12-6			
ปี 2555												
เชียงใหม่ 60	14.9	14.7	15.1	15.4	15.0	b	1.8	1.3	1.2	0.9	1.3	b
MJ9520-21	16.2	17.4	17.6	17.9	17.3	a	1.0	1.2	1.0	1.1	1.1	b
CM9513-3	12.9	13.5	13.2	13.6	13.3	c	2.3	2.6	2.1	2.2	2.3	a
เฉลี่ย	14.7	15.2	15.3	15.6			1.7	1.7	1.4	1.4		
CV a (%) = 2.2 CV b (%) = 3.5					CV a (%) = 24.4 CV b (%) = 18.9							
ปี 2556												
เชียงใหม่ 60	12.7	13.1	12.6	12.9	12.8		1.9	1.6	1.5	2.0	1.8	a
MJ9520-21	13.7	14.0	13.1	13.2	13.5		1.4	1.3	1.3	1.2	1.3	b
CM9513-3	12.4	12.7	12.6	12.6	12.6		2.4	2.0	1.6	1.8	2.0	a
เฉลี่ย	12.9	13.3	12.8	12.9			1.9	1.6	1.5	1.7		
CV a (%) = 3.0 CV b (%) = 3.5					CV a (%) = 27.7 CV b (%) = 13.5							

หมายเหตุ : ตัวเลขในสดมภ์เดียวกันที่มีตัวอักษรเหมือนกัน ไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยใช้ DMRT